

Paltamon kunnan esiopetuksen ja kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun lukuvuosisuunnitelma

2022 -2023

PYKÄLÄ

Sisällys

1.	PALTAMON KUNNAN ESIOPETUSRYHMÄT 2022 –2023	3
2.	YHTEISTYÖ ESIOPETUKSESSA	4
2.1	Esiopetuksen henkilökunta ja yhteistyö esiopetusryhmien välillä	4
2.2	Yhteistyö huoltajien kanssa	5
2.3	Yhteistyö esiopetuksen ja koulun välillä	6
3.	TOIMINTAA OHJAAVAT ARVOT	7
4.	ESIOPETUKSEN TOIMINTA	10
4.1	Oppimisympäristöt	10
4.2	Arviointi esiopetuksessa	11
4.3	Esiopetuksen tavoitteet ja sisällöt	12
4.4	Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa	12
4.5	Oppimisen alueet	18
5.	TUKI JA OPPILASHUOLTO ESIOPETUKSESSA	24
6.	ESIKOULULAISTEN TAPAHTUMAT	26
7.	POIKKEUSOLOIHIN VARAUTUMINEN	27

1. PALTAMON KUNNAN ESIOPETUSRYHMÄT 2022 –2023

Paltamon kunta on mukana valtakunnallisessa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa. Tähän asiakirjaan on sisällytetty sekä esiopetuksen että kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun lukuvuosisuunnitelmat.

Paltamon kunnassa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu järjestetään kahden ikäluokan yhteisenä opetuksena. Tämä tarkoittaa sitä, että 5- ja 6-vuotiaat lapset toimivat samoissa ryhmissä. Toimikaudella 2022–2023 Paltamon kunnan esiopetuksessa on yhteensä 32 lasta ja kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa 18 lasta. Kirkonkylällä Männynkävyn esiopetuksessa on 24 lasta ja viskari-ikäisiä on 15 lasta, joista suurin osa on myös kaksivuotisessa esiopetuskokeilussa. Kontiomäellä päiväkotikiukaan Mesikämmenten esiopetuksessa on 8 lasta ja kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa 7 lasta. Kirkonkylän esiopetusryhmä toimii Korpitien monitoimikeskuksessa sijaitsevissa päiväkotikiukaan Männynkävyn tiloissa. Esiopetusryhmässä toimii kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa ja neljä lastenhoitajaa sekä kaksi avustajaa. Esiopetuksen lapset on jaettu kahteen kotiryhmään Kuusela ja Käpylä. Varhaiskasvatuksen opettajat toimivat yhteisopettajina vaihdellen molemmissa kotiryhmissä. Ryhmä ruokailee klo 10.55. Kontiomäen esiopetus toimii päiväkotikiukaan Mesikämmentessä Otsola-ryhmässä. Ryhmässä toimii varhaiskasvatuksen opettaja, lastenhoitaja ja avustaja. Ryhmä ruokailee klo 11.15.

Päivittäinen maksuton esiopetus on ajalla 16.8.–21.12.2022 ja 9.1.–2.6.2023. Kirkonkylällä esiopetus järjestetään klo 8.45–12.45 välisenä aikana ja Kontiomäellä klo 8.00–12.00 välisenä aikana.

Esiopetus noudattaa koulujen loma-aikoja:

Syysloma 17.-23.10.2022 (vko 42)

Joululoma 22.12.2022- 8.1.2023

Urheiluloma 6.-12.3.2023 (vko 10)

Pääsiäisloma 7.-10.4.2023

Esiopetuksen työaika päättyy 2.6.2023

2. YHTEISTYÖ ESIOPETUKSESSA

2.1 Esiopetuksen henkilökunta ja yhteistyö esiopetusryhmien välillä

Kontiomäen esiopetusryhmä

Minna Härkönen, varhaiskasvatuksen opettaja

Virpi Kovalainen, lastenhoitaja

Tuula Väisänen, ryhmänavustaja

Kirkonkylän esiopetusryhmä

Annika Seppänen, varhaiskasvatuksen opettaja

Maisa Valtanen, varhaiskasvatuksen opettaja

Marika Kontinaho, lastenhoitaja

Marko Korkiamäki, lastenhoitaja

Riitta Mustonen, lastenhoitaja

Ulla Kaukonen, lastenhoitaja

Minna Maaninen, ryhmänavustaja

Soili Huusko, ryhmänavustaja

Päiväkodin johtajat

Anna Sivonen, varhaiskasvatuspäällikö, päiväkodin johtaja, Mesikämmen

Katja Lipponen, päiväkodin johtaja, Männynkäpy

Yhteistyö esiopetusryhmien välillä

Paltamon kunnan esiopetuksessa teemme tiiviisti yhteistyötä kirkonkylän ja Kontiomäen esiopetusryhmien välillä. Tavoitteenamme on, että jokainen lapsi saa aloittaa esiopetuksen jälkeen koulutiensä mahdollisimman tasa-arvoisista lähtökohdista. Kirkonkylän ja Kontiomäen esiopetusta suunnitellaan, arvioidaan ja kehitetään yhdessä. Esiopettajat pitävät yhteisen tiimipalaverin kaksi kertaa syyslukukaudella ja kaksi kertaa kevätlukukaudella.

2.2 Yhteistyö huoltajien kanssa

Esiopetuksen onnistumisen kannalta tärkeää on yhteistyö huoltajien kanssa. Yhteistyön tavoitteena ovat avoimet ja luottamukselliset välit henkilökunnan ja perheiden välillä. Toteutamme huoltajien kanssa vuorovaikutuksellista yhteistyötä esimerkiksi keskustelujen ja viestien kautta ja tuemme perheitä heidän kasvatustehtävässään. Laadimme syksyllä jokaiselle lapselle esiopetuksen oppimissuunnitelman yhdessä huoltajien kanssa, ja sovimme kodin ja esiopetuksen yhteiset tavoitteet. Suunnitelmassa lähdetään liikkeelle lapsen vahvuuksista ja positiivisesta vahvistamisesta. Esiopettajat tekevät kirjallisen väliarvioinnin lapsen esiopetuksesta tammi-maaliskuun aikana. Väliarvioinnissa kerrotaan, miten lapsen esiopetus on sujunut syksyllä laadittuihin tavoitteisiin nähden. Keväällä ennen esiopetuksen päättymistä huoltajille tarjotaan mahdollisuutta lapsen esiopetusvuoden arviointikeskustelulle.

Esiopetuksen asioista ja sisällöistä tiedotetaan pääasiassa wilman, viestien / WhatsApp-viestien ja tiedotteiden kautta. Esiopetukseen osallistuvien lasten huoltajille pidetään vanhempainilta, jossa vanhemmille kerrotaan tarkemmin toiminnan tavoitteista ja sisällöistä sekä kuullaan vanhempien ajatuksia esiopetuksesta. Esiopetuksen toiminnasta kerrotaan myös Paltamon kunnan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yhteisessä blogissa, joka löytyy osoitteesta www.paltamonvarhaiskasvatus.blogspot.com.

2.3 Yhteistyö esiopetuksen ja koulun välillä

Yhteistyötä alkuopetuksen kanssa tehdään esiopetuksessa koko vuoden ajan muun muassa yhteisten tapahtumien ja toimintapäivien kautta. Esiopettajat ja alkuopettajat kokoontuvat suunnittelemaan tulevan lukuvuoden yhteistyökuvioita alkusyksyllä teamsin kautta. Keväällä esikoululaisille järjestetään mahdollisuuksien mukaan tutustumisia tulevaan koululuokkaan ja opettajaan. Keväällä huoltajien kanssa käydään kuluneesta esiopetusvuodesta palautekeskustelu, jossa käsitellään myös koulun aloitukseen liittyviä asioita. Esiopetuksesta siirretään kasvun ja opetuksen kannalta välttämätöntä tietoa alkuopetukseen huoltajien luvalla.

3. TOIMINTAA OHJAAVAT ARVOT

Kaiken toiminnan perusta on lapsen yksilöllisen oppimisen ja kehityksen edistäminen ja tukeminen turvallisessa ympäristössä. Leikki ja erilaiset toiminnalliset oppimismenetelmät korostuvat päivittäisessä toiminnassa. Jokaisella lapsella on mahdollisuus harjoitella ja oppia uusia tietoja ja taitoja kannustavassa, turvallisessa ja rauhallisessa ympäristössä, jotta hänen itsetuntonsa ja itseluottamuksensa kasvavat ja kehittyvät. Arjessa aikuiset havainnoivat lasta toiminnan aikana. Varhainen puuttuminen sekä mahdollisten oppimisvaikeuksien havaitseminen ja ennaltaehkäiseminen on tärkeää. Tavoitteena on toimia yhdessä perheen kanssa lapsen parhaaksi.

Pienryhmätoiminta on yksi tärkeitä toimintaperiaatteitamme. Järjestämme toimintaa pienryhmissä, jotta voimme vastata paremmin lasten tarpeisiin ja ottaa huomioon heidän vahvuutensa ja mielenkiinnonkohteensa.

Positiivinen pedagogiikka oppimisen perustana

Ajattelemme, että hyvinvoiva, motivoitunut, sinnikäs ja omista vahvuuksistaan tietoinen lapsi oppii uusia asioita parhaiten. Siksi Paltamon esiopetuksessa haluamme perustaa oppimiskäsityksemme positiivisen pedagogiikan varaan. Positiivinen pedagogiikka on ajatusmalli ja toimintatapa, joka läpileikkaa kaiken toimintamme. Tavoitteena on tunnistaa lasten vahvuuksia, opetella vahvuussanastoa, tehdä onnistumisia näkyväksi ja vahvistaa näin lapsen uskoa omiin taitoihinsa ja mahdollisuuksiinsa sekä luoda luja perusta myönteiselle käsitykselle itsestä. Alla olevassa kuvassa on esitetty mielestämme tärkeitä luonteenvahvuuksia, jotka tukevat lapsen oppimista, kehitystä ja hyvinvointia (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016).

4. ESIOPETUKSEN TOIMINTA

Kaikissa Paltamon esiopetusryhmissä annettava esiopetus noudattaa Paltamon kunnan esiopetussuunnitelmaa ja Paltamon kunnan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelmaa, jotka pohjautuvat vastaaviin valtakunnallisiin suunnitelmiin. Esiopetussuunnitelman ja kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman voi lukea Paltamon kunnan verkkosivuilta: Varhaiskasvatus ja opetus → Esiopetus/Kaksivuotinen esiopetus → opetussuunnitelmat.

4.1 Oppimisympäristöt

Korpitien monitoimikeskuksen ja Kontiomäen päiväkodin läheisyydessä on hyvät ulkoilumaastot. Metsä tarjoaa oivallisen oppimis- ja tutkimisympäristön. Näiden lisäksi Korpitien koulun ja Kontiomäen päiväkodin piha-alueet ovat esikoululaisten päivittäisiä ulkoilualueita. Teemme esiopetusvuoden aikana mahdollisesti retkiä muuallekin kuin lähiympäristöön. Varsinaisten liikuntatuntien lisäksi liikunnallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa.

Yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat luovat ilmapiiriltään turvallisen ja muita kunnioittavan oppimisympäristön. Esiopetusryhmissä laaditaan lasten kanssa yhteiset säännöt lukuvuoden alussa. Sääntöjen toimivuutta ja toteutumista arvioidaan lasten kanssa säännöllisesti.

Miten kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäistään

- Paltamon esiopetuksessa puutemme kaikkeen loukkaavaan käyttäytymiseen!
- Kasvattajan läsnäolo sekä havainnointi
- Selkeät säännöt positiivisen kautta (ei älä- eikä ei-kulttuuria)
- Ollaan kiinnostuneita lapsen kuulumisista, kokemuksista ja tunteista
- Huoltajan kanssa keskustellaan huolenaiheista heti huolen ilmetyä
- Pienryhmätoiminta
- Mallinamme arvostavaa vuorovaikutusta ja harjoitteleme tunnetaitoja sekä tunteiden sanoittamista
- Keskustelemme kiusaamisesta hyödyntäen kirjallisuutta sekä draaman keinoja
- Kasvattajat huolehtivat, että kukaan lapsi ei tunne oloaan ulkopuoliseksi
- Kannustamme hyvään käytökseen

Miten kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puututaan ja miten toimenpiteiden toteutumista seurataan.

- Mieltä pahoittavaan toimintaan puututaan heti, kun se havaitaan tai lapsi siitä kertoo
- Selvitetään kaikkien osapuolten näkemykset tilanteista, etsitään ratkaisuja yhdessä
- Huoltajia tiedotetaan aina kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätilanteista
- Sovittelutilanteet ovat oppimistilanteita, joissa harjoitellaan erimielisyyksien ratkaisemista
- Kasvattajat havainnoivat lapsia, ilmapiiriä ja vuorovaikutuksen toimivuutta
- Paltamon kunnan varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu loukkaavan käyttäytymisen ehkäisyn suunnitelma (LOKSU), joka löytyy Paltamon kunnan verkkosivuilta <https://www.paltamo.fi/media/varhaiskasvatuksen-asiakirjat-ja-kuvat/loukkaavan-kaytoksen-ehkaisyn-suunnitelma.pdf>

4.2 Arviointi esiopetuksessa

Arvioinnilla on esiopetuksessa kaksi tehtävää: sen avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Arviointi on kiinteä osa esiopetuksen arkea. Työntekijät arvioivat toimintaa eri näkökulmista viikkotiimipalavereissa sekä päivittäisissä keskusteluissa. Toimintaa arvioidaan myös yhdessä lasten kanssa sekä huoltajien kanssa käytyjen keskustelujen ja heiltä tulevan palautteen kautta. Paltamon kunnan varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen ollaan laatimassa arviointisuunnitelmaa, joka tulee ohjaamaan toiminnan arviointia ja kehittämistä. Tavoitteena on, että suunnitelma valmistuu vuonna 2023.

Toiminnan arvioinnin perustana ovat:

- Työntekijöiden havainnot lapsista (työskentely, käyttäytyminen, oppimisen edistyminen)
- Keskustelut lasten kanssa
  - Lapsilta kysytään säännöllisesti mitä mieltä he ovat esiopetuksesta; mistä he pitävät, mitä haluaisivat oppia, mitä pitäisi tehdä toisin
- Keskustelut huoltajien kanssa
- Lasten henkilökohtaisten esiopetuksen oppimissuunnitelmien toteutumisen seuranta

4.3 Esiopetuksen tavoitteet ja sisällöt

Esiopetuksen aikana harjoittelemme työskentelytaitoja, keskittymistä, tehtävien loppuun saattamista, ohjeiden mukaan toimimista ja työrauhan antamista. Omista tavaroista, vaatteista ja oman toimintaympäristön siisteydestä huolehtiminen on myös tärkeää. Yhdessä toimiessa sosiaalisuus, vuorovaikutustaitojen harjoittelu, anteeksi pyytäminen ja antaminen ovat päivittäin esillä. Ristiriitatilanteet selvitetään heti niiden ilmettyä. Yhteisistä säännöistä pidetään kiinni ja muistetaan hyvät käytöstavat. Toiminnan ohessa kannustamme lapsia yrittämään itse, kokeilemaan ja pohtimaan omia ratkaisuja. Muistamme antaa positiivista palautetta lapsille joka päivä. Leikki on keskeisellä sijalla toiminnassa. Lapsi oppii leikkimällä, tekemällä itse, tutkimalla ja kokeilemalla. Leikki toimii yhtenä oppimisen välineenä ja kouluvalmiustaitojen vahvistajana. Leikki tuo oppimiseen iloa ja elämyksellisyyttä.

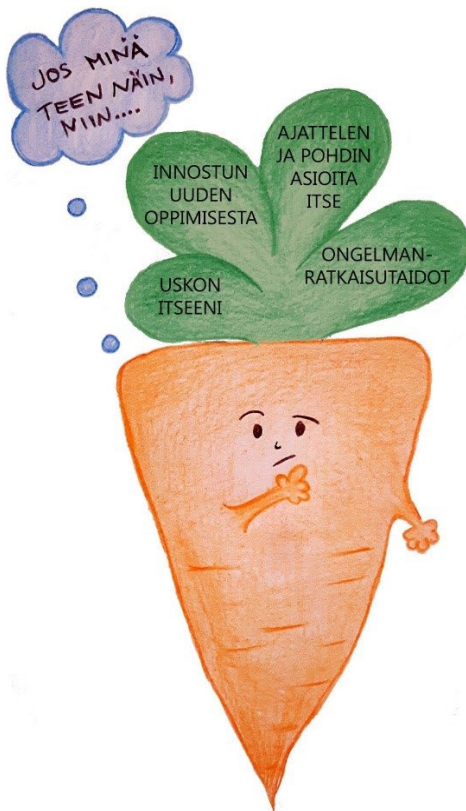
Arjen struktuuri luo turvallisuutta ja kiireettömyyttä. Esiopetusryhmässä käytämme kuvia päiväohjelmassa, joiden avulla lapset oppivat hahmottamaan päivänkulkua ja sisältöä. Etenemme esikouluvuoden aikana turvallisten viikoittaisten ja kuukausittaisten suunnitelmien pohjalta. Lasten toiveet ja mielenkiinnon kohteet ovat tärkeä osa toiminnan suunnittelua. Pidämme säännöllisesti lastenkokouksia ja havainnoimme lasten mielenkiinnon kohteita ja tarpeita arjessa. Erilaiset teemat ohjaavat suunnittelua. Esikoululaiset osallistuvat mahdollisuuksien mukaan koko varhaiskasvatuksen yhteisiin tapahtumiin ja projekteihin.

4.4 Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Alla on kuvattu esiopetuksen laaja-alaisen osaamisen alueet sekä niiden tavoitteet (porkkanoiden lehdissä) ja se, mitä kunkin laaja-alaisen osaamisen sisällöt tarkoittavat arjen toiminnassa.

1. Ajattelu ja oppiminen

Esiopetuksen tehtävä on rohkaista ja auttaa lapsia kehittämään ajattelun ja oppimisen taitojaan sekä vahvistaa lasten luottamusta omaan osaamiseensa

Arjen toiminnassa:

- Lorut
- Musisointi
- Draamatoiminta
- Leikki
- Pelit
- Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävät
- Monipuolinen liikkuminen
- Havaintomotoriset harjoitukset
- Kysyminen ja kyseenalaistaminen
- Toisten kannustaminen
- Onnistumisista iloitseminen
- Uudelleen yrittäminen
- Itsearviointi

2. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Esiopetuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja turvallisesti vertaisryhmän ja lähiyhteisön aikuisten kanssa.

Arjen toiminnassa:

Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin ja toimimaan heidän kanssaan

Juhlat

Leikit

Yhteistyöhön perustuva toiminta

Harjoitellaan käyttäytymistä eri tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa

Lapsia kohdellaan arvostavasti

Lapsia ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin

Lähiympäristöön ja sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen tutustuminen

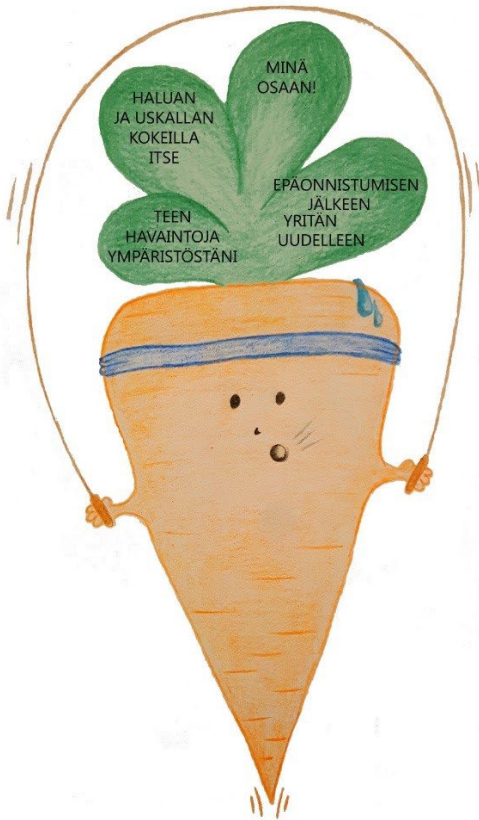
Lapsia ohjataan arvostamaan oman ja toisten perheiden perinteitä ja tapoja

Lasten kielitietoisuuden kehittymistä tuetaan

Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään eri keinoin

3. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja. Esiopetuksessa tuetaan lasten myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen.

Arjen toiminnassa:

Lapsia ohjataan edellytystensä mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä

Opetuksessa ja yhteistyössä huoltajien kanssa käsitellään lasten arkielämän rytmiä sekä ruokailun ja levon merkitystä

Monipuolinen ja riittävä liikunta lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytyksenä

Lasten kanssa pohditaan heidän hyvää oloaan edistäviä ja haittaavia tekijöitä

Lapsia ohjataan toimimaan turvallisesti lähiliikenteessä

Lapsia ohjataan pyytämään ja hakemaan apua tarvittaessa

Lasten kanssa kokeillaan teknologisia ratkaisuja ja harjoitellaan laitteiden ja välineiden turvallista käyttöä

4. Monilukutaito sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinna ja tuottamisen taitoja. Monilukutaidon kehittyminen alkaa jo varhaislapsuudessa ja jatkuu koko elämän ajan. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten monilukutaidon kehittymistä yhteistyössä huoltajien kanssa. Esiopetuksen tehtävä on kotien rinnalla edistää lasten tieto- ja viestintäteknologista osaamista.

Arjen toiminnassa:

Lapsia kannustetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan erilaisia viestejä

- Niiden avulla opetellaan ilmaisua ja vuorovaikutusta ja niiden herättämiin ajatuksiin ja tunteisiin eläydytään yhdessä

Lasten kovalukutaidon, kirjoittamisen, lukemisen ja numeerisen lukutaidon sekä medialukutaidon kehittymistä tuetaan

Aikuisen malli

Rikas tekstiympäristö

Lasten tuottama kulttuuri

Elokuvat

Leikkilorut

Musiikki

Opetuksessa tutustutaan erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, palveluihin ja peleihin

Tieto- ja viestintäteknologian avulla tuetaan lasten vuorovaikutustaitoja, oppimisen taitoja sekä vähitellen kehittyvää kirjoitus- ja lukutaitoa

Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa itse edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja

Lapsia ohjataan omaksumaan turvallisia ja ergonomisia käyttötaitoja

5. Osallistuminen ja vaikuttaminen

Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämäänsä vaikuttavissa asioissa. Esiopetuksessa kunnioitetaan näitä demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten vähitellen kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

Arjen toiminnassa:

Esiopetuksen toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä lasten, esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa

Opetellaan hahmottamaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä

Lasten arvostava kohtaaminen

Lasten ajatuksien kuunteleminen

Yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa toimiminen

Lapsia kannustetaan auttamaan toisia ja pyytämään tarvittaessa apua

Lasten on tärkeä saada kokea ja tietää, että he lapsina ovat oikeutettuja aikuisten apuun ja suojeluun

4.5 Oppimisen alueet

KIELTEN RIKAS MAAILMA

Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa jokaisen lapsen kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisten identiteettien kehittymistä.

ARJEN TOIMINNASSA:

- Lapsille tarjotaan monipuolista kuunneltavaa, luettavaa ja katseltavaa
- Opetuksessa käytetään erilaisia tekstejä kuten lastenkirjallisuutta, lasten tietokirjoja, lehtiä, verkkotekstejä ja äänikirjoja
- Lapsille luetaan ja kerrotaan tarinoita, ja heitä kannustetaan itse keksimään niitä
- Lasten kertomuksia, loruja ja sanallisia viestejä dokumentoidaan
- Lasten kanssa harjoitellaan kysymistä, pyytämistä, neuvottelemista ja toimimista erilaisissa tilanteissa
- Lapsia ohjataan kertomaan, kuvailemaan ja selittämään sekä ilmaisemaan mielipiteensä ja eläytymään erilaisiin teksteihin
- Lasten kielellisen muistin ja sanavarannon kehitystä tuetaan esimerkiksi loruilla ja laululeikeillä, kielellä leikittelyllä, nimeämisellä sekä käyttämällä erilaisia kuvaavia sanoja ja uusia käsitteitä
- Lasten huomiota suunnataan sanojen merkityksistä kielen muotoihin ja rakenteisiin, kuten äänteisiin, kirjaimiin, tavuihin ja sanoihin

ILMAISUN MONET MUODOT

Esiopetuksen tehtävä on kehittää lasten ilmaisua musiikillisen, kuvataiteellisen, käsitöiden sekä suullisen ja kehollisen ilmaisun perustaitoja harjoittelemalla.

ARJEN TOIMINNASSA:

MUSIIKILLINEN TOIMINTA:

- Lapsille tarjotaan kokemuksia laulun, tanssin, liikkeen, soiton ja oman musiikin luomisen avulla
- Heidän kanssaan opetellaan lauluja ja tutustutaan monipuolisesti eri musiikkityyleihin ja soittimiin
- Musiikilla leikitään, kokeillaan ja improvisoidaan
- Lasten kanssa havainnoidaan äänen tasoa, kestoa, voimaa ja sointivärejä musiikillisessa toiminnassa
- Lapset saavat kokemuksia perussykkeestä, sanarytmeistä ja keho-soittamisesta
- Opetus tarjoaa lapsille kokemuksia erilaisista tavoista tehdä musiikkia yhdessä sekä pienimuotoisten musiikkiesitysten harjoitteluprosesseista ja esiintymistilanteista

KÄDENTÄIDOT:

- Lasten kanssa kokeillaan sekä kovien (esim. kivi, puu, metalli) että pehmeiden (esim. villa, sammal, kangas) materiaalien käyttöä ja opetellaan niiden käsittelyssä tarvittavia tekniikoita ja perustaitoja
- Lapsia rohkaistaan suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia käsitöitä mielikuvituksensa, kiinnostuksen kohteidensa ja omien taitojensa puitteissa yhdessä toisten kanssa
- Lapset suunnittelevat ja valmistavat aikuisten tuen avulla loogisesti eteneviä, pienten lasten osaamistasolle suhteutettuja, pitempikestoisia käsityöprosesseja
- Työskentelyssä hyödynnetään paikallisia tai lapsiryhmän taustoihin liittyviä käsityöperinteitä sekä kierrätysmateriaaleja

KUVALLINEN ILMAISU

- Esiopetuksessa tuetaan lasten kuvallisen ajattelun ja kuvailmaisun kehittymistä tekemällä, tulkitsemalla ja arvioimalla erilaisia kuvia
- Lapsia rohkaistaan kokeilemaan erilaisia kuvan tekemisen tapoja, välineitä ja materiaaleja
- Kuvan tekemisen taitoja harjoitellaan moniaistisesti esimerkiksi maalaamalla, rakentamalla ja mediaesityksiä tekemällä
- Lasten kanssa havainnoidaan heidän itse tuottamiensa kuvien lisäksi taideteoksia, median kuvia, esineiden muotoilua sekä rakennetun ja luonnon ympäristön kohteita
- Lapsia ohjataan tulkitsemaan ja kertomaan ajatuksiaan kuvallisista viesteistä
- Kuvia tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota esimerkiksi väreihin, muotoihin, materiaaleihin, tekijään, esitysyhteyteen ja kuvien herättämiin tunteisiin

SUULLINEN JA KEHOLLINEN ILMAISU

- Lapset saavat kokemuksia siitä, miten kielellä, äänellä ja keholla voidaan leikkiä ja kehittää vuorovaikutus- ja ilmaisun taitoja monipuolisesti
- Lapset saavat kokemuksia sekä spontaanista ilmaisusta että yhdessä suunnitellusta prosessista ja yhteisestä esittämisestä
- Lasten mielikuvituksesta nousevia tai heidän kokemiaan ja havaitsemiaan asioita työstetään yhdessä ilmaisun ja vuorovaikutuksen keinoin
- Opetuksessa hyödynnetään esimerkiksi toimintaan sopivia loruja, runoja, satuja, kertomuksia, näytelmiä sekä muuta kirjallisuutta
- Ilmaisumuotoina voidaan käyttää esimerkiksi draamatoimintaa, sanataidetta, tanssia ja sirkusta

PALTAMON KUNNAN KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA

Paltamon kunnan kulttuurikasvatussuunnitelmassa on tilaa lasten ja nuorten itse tekemälle taiteelle, ammattitaiteelle ja rikkaalle paikalliselle kulttuuriperinnölle.

- Suunnitelma tukee opetussuunnitelmien tavoitteita.
- Se takaa vuosittain jokaiselle 0-18-vuotiaalle paltamolaiselle taide- ja kulttuurikasvatusta yhdenvertaisesti ja saavutettavasti.
- Suunnitelma vahvistaa lasten ja nuorten tunne- ja esiintymistaitoja, lisää yhteisöllisyyttä ja kunnan elinvoimaisuutta, työllistää ja tukee kunnan strategisia tavoitteita.
- Kulttuurikasvatussuunnitelma vastaa myös kuntien kulttuuritoimintain vaatimuksiin.

Suunnitelmaa testataan kevätlukukaudella 2022, ja sen täysimittainen kolmivuotinen toteutus alkaa lukuvuonna 2022 - 2023. Suunnitelma juurrutetaan pysyväksi osaksi kunnan toimintaa.

https://www.paltamo.fi/media/kulttuuri-ja-tapahtumatuoanto/paltamon-kunnan-kulttuurikasvatussuunnitelma-2021-kunnanhallitus_08112021.pdf

MINÄ JA MEIDÄN YHTEISÖMME

Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten valmiuksia toimia yhteiskunnassa ja ymmärtää moninaisuutta. Aihetta lähestytään historiallisesta ja yhteiskunnallisesta sekä etiikan ja katsomusten näkökulmista.

ARJEN TOIMINNASSA:

- Lasten kanssa tutustutaan johonkin lähiympäristön henkilöön tai kohteeseen historiallisesta näkökulmasta
- Lasten kiinnostusta yhteiskunnallisiin asioihin herätetään keskustelemalla heitä kiinnostavista lähiyhteisön ja yhteiskunnan ajankohtaisista asioista
- Lapset tutustuvat opettajan johdolla niin omaan kuin muihinkin lapsiryhmässä tai lähiyhteisössä edustettuina oleviin uskontoihin ja katsomuksiin sekä niihin liittyviin tapoihin ja perinteisiin
- Lasten kanssa tutustutaan mediaan ja kokeillaan median tuottamista leikinomaisesti turvallisissa ympäristöissä
- Mediatarjonnan sisältöä ja todenmukaisuutta pohditaan yhdessä lasten kanssa
- Opetuksessa tutustutaan lasten oikeuksiin hyödyntäen YK:n yleissopimusta lapsen oikeuksista
- Lasten kanssa laaditaan ja kehitetään esiopetusryhmän sääntöjä
- Lapsille tarjotaan osallistumisen ja vaikuttamisen kokemuksia lähiympäristössään
- Lapsia ohjataan tunnistamaan tunteitaan, toimimaan ystävällisesti ja vastuullisesti sekä ratkaisemaan rakentavasti lasten keskinäisiä ristiriitatilanteita
- Lapsia rohkaistaan erilaisten elämänkysymysten pohdintaan yhdessä toisten kanssa ja heille tarjotaan mahdollisuuksia ihmetellä elämänkysymyksiä esimerkiksi leikkien, keskustellen ja luovasti itseään ilmaisten

TUTKIN JA TOIMIN YMPÄRISTÖSSÄNI

Esiopetuksen tehtävänä on tukea lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä ja kiinnostusta matematiikkaan. Tehtävänä on myös vahvistaa lasten luonnontuntemusta ja luontosuhdetta sekä tutustua arjen teknologiaan.

ARJEN TOIMINNASSA:

- **Ympäristökasvatus**
  - Tutkitaan ja tutustutaan kasveihin, eläimiin ja luonnon ilmiöihin
  - Havainnoidaan ympäristöä eri aistien avulla sekä havaintovälineiden avulla
  - Havainnoista keskustellaan, havaintotietoa opetellaan luokittelemaan sekä tehdään pieniä kokeita
  - Opetellaan luontoon liittyvien käsitteiden käyttöä ja päätelmien tekemistä sekä pohditaan syy-seuraussuhteita
  - Lapsia ohjataan huolehtimaan ympäristöstään ja sen viihtyisyydestä sekä kunnioittamaan luontoa, sen kasveja ja eläimiä

- Edistetään kestävään elämäntapaan kasvamista, luonnonsuojelua sekä siinä tarvittavien taitojen harjoittelemista (roskaamaton retkeily, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden opettelu, ruokailuun liittyvä vastuullisuus, energian säästäminen sekä jätteiden vähentäminen esimerkiksi kierrätyksen, tavaroiden korjaamisen ja uudelleenkäytön avulla)
- **Teknologiset ratkaisut**
  - Tutustutaan teknologiaan keksimällä, askartelemalla ja rakentamalla itse erilaisia rakenteita ja ratkaisuja eri materiaaleja hyödyntäen (kierrätettävät ja uudelleenkäytettävät materiaalit)
  - Havainnoidaan ja pohditaan arjessa esiintyviä teknologisia ratkaisuja ja niiden ominaisuuksia

LASTEN MATEMAATTISEN KEHITYKSEN KESKEISET OSA-ALUEET ESIOPETUKSEN ARJEN TOIMINNASSA:

- **Matemaattiset suhteet**
  - Havaintojen tekeminen ja niiden sanallistaminen
  - Vertailu, luokittelu, asioiden ja esineiden järjestäminen, säännönmukaisuuksien löytäminen ja tuottaminen
  - Sijainti- ja suhdekäsitteiden käyttö sekä päätelmien tekeminen
  - Avaruudellisen hahmottamisen kehittymisen tukeminen
  - Muistia kehittävä toiminta
- **Lukukäsite**
  - Lapsia innostetaan havainnoimaan lukumääriä ympäristöstä sekä liittämään ne lukusanaan ja numeromerkkeihin taitojensa mukaan
  - Lukumääriä vertaillaan ja tutkitaan lukumäärän muutosta käytännön esimerkkejä keksien
  - Lukujen luettelemisen taitoa vahvistetaan esimerkiksi sormien käytön, laulujen tai leikkien avulla
  - Lasten kanssa harjoitellaan lukumäärien laskemista erilaisista esineistä tai kuvista tai havainnoista muodostuvista joukoista osana arjen toimintaa
  - Joukon osia yhdistellään, erotetaan ja hajotetaan sekä lasketaan lukumääriä uudelleen
  - Erilaisia joukkoja ja niiden lukumääriä vertaillaan keskenään ja asetetaan järjestykseen
  - Harjoitellaan lukusanan ja lukumäärän yhdistämistä numeromerkkeihin sekä niiden järjestämistä lukujonoksi
- **Geometriset käsitteet**
  - Tutustutaan kuvioihin, kappaleisiin ja niiden ominaisuuksiin
  - Lapsia kannustetaan tutkimaan ja kokeilemaan eri esineiden 2- ja 3- ulotteisuutta sekä opettelemaan näihin liittyviä sijainti- ja suhdekäsitteitä, kuten edessä, ylhäällä, vasemmalla ja oikealla ja joka toinen

- o Lapsille järjestetään mahdollisuuksia rakenteluun, askarteluun ja muovailuun
- o Geometrian sisältöjä ja muotokieltä tutkitaan liikkuen ja visuaalisen toiminnan sekä luovuuden kautta
- o Lasten kanssa tutustutaan ympäristössä oleviin muotoihin ja harjoitellaan tunnistamaan ja nimeämään niitä
- **Mittaaminen ja aika**
  - o Mittaamista harjoitellaan keholla ja eri välineillä
  - o Opetuksessa harjoitellaan ajankäsitteitä, kuten joskus, eilen ja aamulla
  - o Aikajärjestystä pohditaan yhdessä esimerkiksi vuorokaudenaikoja havainnoimalla sekä päivärytmiä visualisoimalla
- **Aritmeettiset perustaidot**
  - o Yhteen- ja vähennyslaskuja harjoitellaan havainnollisesti erilaisilla esineiden, kuvien tai havaintojen muodostamalla joukoilla samalla kielellistään
  - o Lapsia ohjataan ymmärtämään lisäämisen ja vähentämisen käsitteitä kuten yksi vähemmän/yhden suurempi

KASVAN, LIIKUN JA KEHITYN

Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle sekä kehittää lasten terveysosaamista ja turvataitoja. Lisäksi tehtävänä on edistää kestävään elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.

ARJEN TOIMINNASSA:

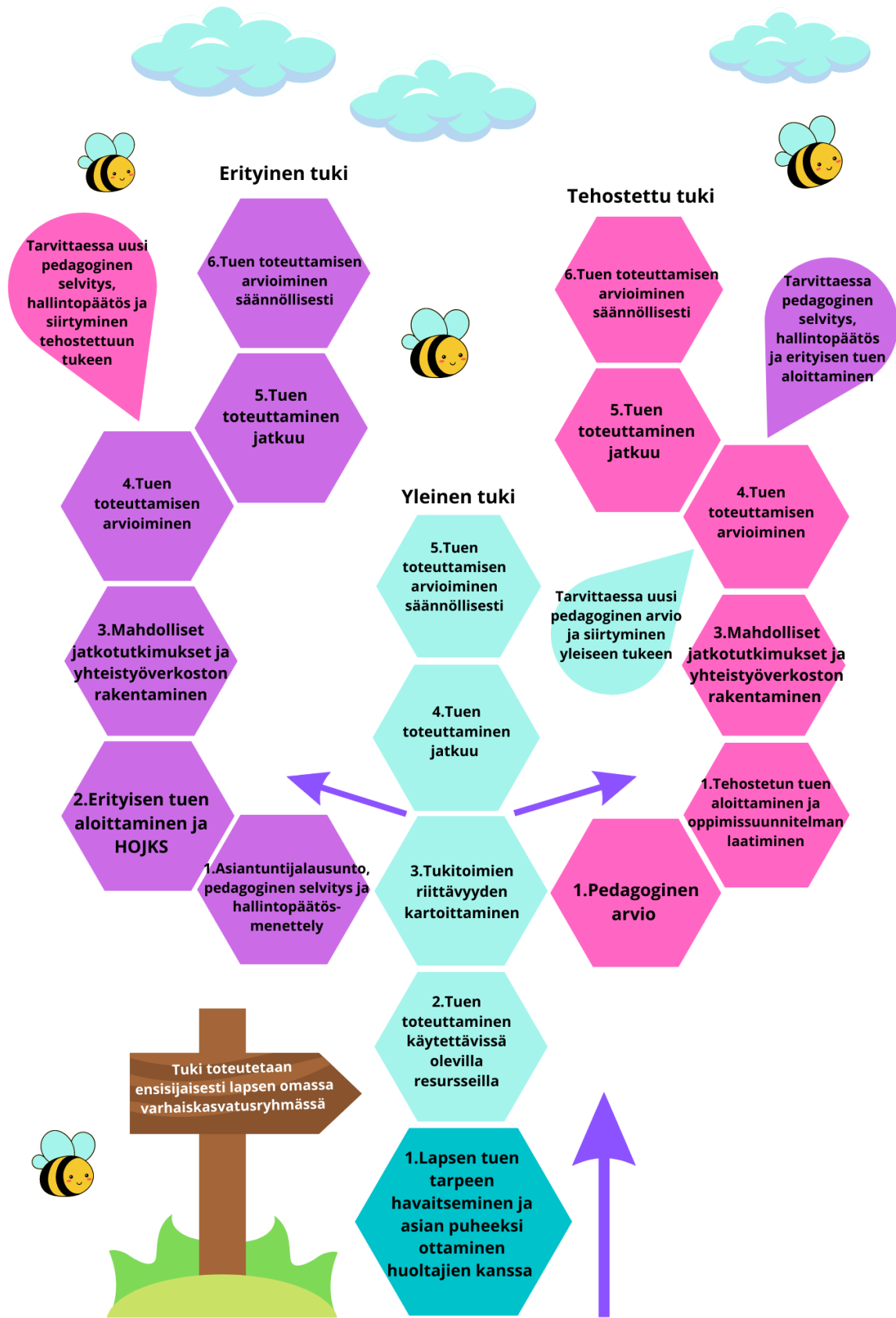
- Lasten kanssa tutustutaan terveelliseen ruokaan ja pohditaan sen merkitystä osana arkea
- Ruokailutilanteista luodaan lasten kanssa viihtyisiä, lapsia ohjataan hyviin tapoihin ja lasten kanssa tutustutaan suomalaiseen sekä johonkin muuhun ruoka- ja tapakulttuuriin
- Pohditaan terveyteen liittyviä tekijöitä ja tuetaan lasten valmiuksia pitää huolta terveydestään
- Edistetään lasten fyysistä aktiivisuutta ja motorisia taitoja oppimisympäristöjä muokkaamalla
- Ohjatun liikunnan lisäksi lapsilla on mahdollisuus päivittäiseen omaehtoiseen liikkumiseen sisällä ja ulkona
- Lapsia rohkaistaan liikkumaan myös vapaa-ajalla
- Motorisia perustaitoja kuten tasapaino- (pysähtymisiä ja harhauttamisia sisältävät leikit, taitoradat), liikkumis- (kierimistä, kiipeämistä, juoksua ja hyppelyä sisältäviä harjoituksia) ja välineenkäsittelytaitoja (työntämällä, vetämällä ja käyttämällä monipuolisesti erilaisia välineitä ja palloja) harjoitellaan säännöllisesti.

- Lapsia innostetaan sorminäppäryyttä ja tarkkuutta kehittävien pelien pelaamiseen
- Lasten kanssa tarkastellaan lapsiin kohdistuvaa mainontaa
- Kaveruutta ja toisten huomioon ottamista sekä tunteiden tunnistamista ja hallintaa harjoitellaan arjen tilanteissa ja leikeissä (Systemaattinen tunnetaitokasvatus on kuvattu Loksussa)
- Lasten kanssa havainnoidaan nukkumisen ja liikkumisen määrää sekä mietitään niiden yhteyttä päivittäiseen virkeyteen ja hyvään oloon
- Opetuksessa haetaan tietoa hygieniasta ja harjoitellaan siihen liittyviä perustaitoja osana esiopetuksen arkea
- Lapsia ohjataan myönteiseen kehoitsetuntoon ja kehonkuvaan sekä kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa
- Lapset saavat esiopetuksessa tietoa oikeudesta turvalliseen elämään, arvostavaan kohteluun ja fyysiseen koskemattomuuteen
- Lasten kanssa havainnoidaan ja pohditaan arjen toimintaympäristöihin ja esiopetuksen oppimisympäristöihin liittyviä yleisimpiä fyysisiä ja psyykkisiä vaaratilanteita
- Opetuksessa harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumisen sääntöjä sekä turvallista toimintaa tieto- ja viestintäteknologisissa ympäristöissä ikäkaudelle sopivalla tavalla

5. TUKI JA OPPILASHUOLTO ESIOPETUKSESSA

Esiopetuksessa lapsen tuki ja oppilashuolto on lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Tarvittaessa lapsen asioita kokoonnutaan miettimään yhdessä vanhempien, varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja mahdollisten muiden asiantuntijoiden kanssa. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja toimii samanaikaisopettajana ja osallistuu esiopetusryhmien toimintaan viikoittain.

6. ESIKOULULAISTEN TAPAHTUMAT

Syyskaudella:

Suomen luonnon päivä 27.8.2022, jonka kunniaksi eskarissa vietetään Suomen luonnon viikkoa 22.-28.8.2022.

Pyöräilyviikko viikolla 38

Lasten paikkalintu viikko -> Joutsenbongaus järjestetään 29.-30.10.2022

Esi- ja perusopetuksen yleisurheilukisat, ajankohta ilmoitetaan myöhemmin

Heijastinpäivä 1.10.2022

Viikolla 46 Lasten oikeuksien juhla

Kevätkaudella:

Helmikuussa Isovanhempien päivä

Hiihtokilpailut/-tapahtuma

Lasten lintuviikko keväällä 2022

Toukokuussa esikoululaisten kevätjuhla

Toukokuussa uintiviikko

Syys- ja kevätkauden tapahtumia tulee lisää toimintavuoden edetessä mm. Paltamon kunnan varhaiskasvatuksen yhteisien toimintasuunnitelmien myötä.

7. POIKKEUSOLOIHIN VARAUTUMINEN

Esiopetuksen järjestämisessä tulee huomioida Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ja opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) suositushje opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjille koronavirusepidemian aikana.

Tartuntatautilain 58 §:n mukaan kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi päättää toimialueellaan oppilaitosten ja päiväkotien tilojen sulkemisesta osittain tai kokonaan. Päätöksen poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymisestä tekee opetuksen järjestäjä. Kun kunta on opetuksen järjestäjä, päätöksen siirtymisestä poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin tekee kuntalain 90 §:n hallintosäännössä määritelty kunnan toimielin.

1. Esiopetukseen ei tulla oireisena tai sairaana

Esiopetukseen ei pidä tulla, jos on sairastumiseen viittaavia oireita (yskä, kurkkukipu, kuume, hengenahdistus, lihaskivut, vatsaoireet ja päänsärky). Jos sairastuminen tapahtuu päivän aikana, oireinen lapsi siirretään välittömästi erilliseen tilaan odottamaan huoltajaa aikuisen valvonnassa. Aikuinen välttää lähikontaktia sairastuneeseen säilyttäen riittävän etäisyyden.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjeen mukaan oireisten tulee herkästi hakeutua koronavirustestiin. Mikäli testituloks on negatiivinen ja oireilu selvästi vähenemässä, voi esiopetukseen palata, vaikka oireet eivät olisi kokonaan väistyneet. Ennen testituloksen valmistumista on kuitenkin vältettävä kontaktia muihin. Jos oireet myöhemmin alkavat uudelleen tai lisääntyvät, tulee hakeutua uuteen testiin. Lievästikin sairaana jäädään kotiin. **Poissaoloista ilmoitetaan** esiopetukseen normaaliin tapaan.

2. Riskiryhmään kuuluvat

Riskiryhmään kuuluvat ne lapset, joiden perussairaus muutenkin aiheuttaa suurentuneen riskin vakaville infektioille. Hoitava lääkäri arvioi, voiko lapsi, jolla tai jonka perheenjäsenellä on vaikea perussairaus tai joka tarvitsee säännöllistä puolustuskykyä lamaavaa lääkitystä, osallistua esiopetukseen.

Esiopetuksessa työskentelevien osalta toimenpiteet perustuvat työnantajan tekemään riskinarvioon. Työterveyshuolto tukee työnantajaa riskinarviossa.

Vakavan koronavirustaudin riskiryhmät: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid19/vakavan-koronavirustaudin-riskiryhmat>

3. Tarpeettomia fyysisiä kontakteja vältetään

Lapsiryhmät toimivat normaaliin tapaan pienryhmissä päivän aikana. Toiminnassa minimoidaan kontaktien määrää järjestämällä toimintaa mahdollisimman paljon ulkotiloissa ja porrastamalla ulkoiluja. Kirkonkylän esiopetuksessa ruokasalia käytetään porrastetusti ruokailuvuorojen mukaisesti. Paikat desinfioidaan ruokailun jälkeen. Hygieniasta huolehditaan ruuanvalmistuksen ja -jakelun sekä syömisen aikana.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman keskusteluja käydään syksyn aikana. Kevätkauden poikkeusolojen aikana keskusteluja pidettiin onnistuneesti myös erilaisten etäyhteyksin avulla. Näiden käyttöä voidaan jatkaa tavanomaisten keskustelujen ohessa. Muiden kuin lasten sekä varhaiskasvatuksen ja koulun henkilökunnan oleskelua varhaiskasvatuksen tai koulun alueella tulisi välttää.

4. Hyvä käsi- ja yskimishygienia estää tartuntoja

Hygieniaa tehostetaan. Sekä lapset että aikuiset pesevät kätensä aina tullessaan esiopetukseen, sekä ennen kotiinlähtöä. Lisäksi kädet pestään ennen ruokailua, aina ulkoa sisälle tullessa, sekä aina aivastamisen tai yskimisen jälkeen, tai kun kädet ovat näkyvästi likaiset. Kädet kuivataan kertakäyttöisiin paperisiin käsipyyhkeisiin. Jos käsienpesumahdollisuutta ei ole, käytetään käsihuuhdetta. Käsihuuhdetta tulee olla helposti saatavilla.

Aivastamisen tai yskimisen yhteydessä suun eteen laitetaan kertakäyttönenäliina, joka heitetään roskeen heti käytön jälkeen. Jos nenäliinaa ei ole saatavilla, suojataan suu kyynärtaipeella. Kädet pestään tämän jälkeen. Hygienen tehostamisesta huolimatta huolehditaan siitä, että lapsi saa tarvitsemansa aikuisen läheisyyden, turvan ja vuorovaikutuksen mahdollisimman samalla tavalla kuin ennenkin.

Turvallisuudesta huolehtiminen on kaikkien asia.